

CO₂-Beleid Gemeente Harderwijk

Uitgave april 2023

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	3
2	CO₂-EN ENERGIEBELEID GEMEENTE HARDERWIJK	4
2.1	DUURZAAMHEIDSVISIE “DE DUURZAME STAD”	4
2.2	DE ENERGIEKE STAD	4
2.3	ENERGIEBELEID	5
3	DOELSTELLINGEN	7
3.1	CO ₂ -DOELSTELLINGEN.....	7
3.2	HOOFDDOELSTELLINGEN.....	7
3.3	SUBDOELSTELLINGEN.....	7
3.3.1	<i>Scope 1 Subdoelstelling brandstofverbruik</i>	7
3.3.2	<i>Scope 1 Subdoelstelling gasverbruik</i>	7
3.3.3	<i>Scope 2 Subdoelstelling elektraverbruik</i>	8
3.3.4	<i>Scope 2 Subdoelstelling zakelijk verkeer</i>	8
4	COMMUNICATIEPLAN	10
4.1	EXTERNE COMMUNICATIE	10
4.2	INTERNE COMMUNICATIE	10
4.3	COMMUNICATIEPLAN	12
4.4	WEBSITE GEMEENTE HARDERWIJK	14
4.5	WEBSITE SKAO	14

1 Inleiding

Met de CO2-Prestatieladder wordt de Gemeente Harderwijk uitgedaagd en gestimuleerd om de eigen CO2-uitstoot te kennen en te verminderen. Tevens wil de gemeente hiermee transparantie geven in de CO2-emissies en zich blijven uitdagen om CO2 te reduceren.

Met het behalen van niveau 4 richt de gemeente zich vooral op de CO2-uitstoot welke wordt veroorzaakt door haar eigen organisatie en GHG (Green House Gas) genererende ketens. Dit houdt in dat de gemeente inzicht heeft in haar eigen energiestromen, zoals onder andere het gas-, elektra en brandstofverbruik, maar ook zakelijk gereden kilometers door medewerkers. Met betrekking tot de ketenanalyses wordt er inzicht verkregen in het woon- werkverkeer en straatwerken.

De CO2-Prestatieladder kent vier invalshoeken:

A. Inzicht

Het opstellen van een onomstreden CO2-footprint conform de internationale erkende ISO 14064-1 norm en daarmee inzicht krijgen in de CO2-uitstoot van de gemeente.

B. CO2-reductie

De ambitie om de CO2-uitstoot te verminderen, het koppelen van een CO2-reductiedoelstelling en een concreet plan van aanpak.

C. Transparantie

De wijze waarop er in- en extern gecommuniceerd wordt over de CO2-footprint en reductiedoelstellingen.

D. Deelname aan initiatieven

In de sector en/of keten om kennis op het gebied van CO2-reductie kansen en mogelijkheden uit te wisselen.

Een erkende certificerende instantie beoordeelt jaarlijks of de gemeente Harderwijk voldoet aan de eisen van niveau 4 op de CO2-Prestatieladder.

2 CO₂-en energiebeleid Gemeente Harderwijk

2.1 Duurzaamheidsvisie “De Duurzame Stad”

Op 2 juli 2020 is door de gemeenteraad de Duurzaamheidsvisie “De Duurzame Stad” vastgesteld. Hierin is aangegeven dat de gemeente Harderwijk een duurzame gemeente wil zijn. Niet alleen voor het hier en nu, maar ook voor het elders en later. Dit betekent dat we ook rekening houden met de gevolgen van ons handelen voor mensen die ergens anders leven of voor de mensen die later leven.

2.2 De Energieke Stad

Onderdeel van de Duurzaamheidsvisie is het energietransitiebeleid, De Energieke Stad. Met dit beleid zet de gemeente Harderwijk zich in om haar invloed op het klimaat te beperken door de CO₂-uitstoot te verlagen. Het doel is om in 2031 de CO₂-uitstoot met 45% te verminderen ten opzichte van 2010 (van 245 kilo ton CO₂ in 2010 naar 135 kilo ton CO₂ in 2031). Met het streven het landelijke doel te halen, 49% CO₂-reductie in 2030 ten opzichte van 1990. Iedere vier jaar wordt er een uitvoeringsstrategie opgesteld om uitvoering te geven aan het klimaatbeleid.

De uitvoeringsstrategie 2021 -2024 richt zich op vijf aandachtgebieden:

1. Gemeentelijk organisatie

De gemeente geeft zelf het realistische, ambitieuze voorbeeld door de gemeentelijke gebouwen en faciliteiten te verduurzamen en CO₂-besparing standaard mee te nemen in de bedrijfsvoering.

2. Initiatieven uit de samenleving

De gemeente ondersteunt en faciliteert initiatieven uit de samenleving die bijdragen aan het verminderen van de CO₂-uitstoot.

3. Windenergie

Om in 2031, 26% van de energie duurzaam binnen de gemeentegrenzen op te wekken, levert windenergie in potentie de grootste bijdrage. In 2021 t/m 2024 wordt gewerkt aan de realisatie van 3 windmolens op bedrijventerrein Lorentz. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan de Regionale Energie Strategie Noord-Veluwe.

4. Zonne-energie

Om in 2031, 26% van de energie duurzaam binnen de gemeentegrenzen op te wekken, moet het plaatsen van zonnepanelen gestimuleerd worden. In eerste instantie op het beschikbare dakoppervlakte (woningen en bedrijven) daarnaast ook in de vorm van grondgebonden zonneparken volgens het zonbeleid (vaststelling eerste helft 2022). Hiermee wordt ook invulling gegeven aan de Regionale Energie Strategie Noord-Veluwe.

5. Warmtetransitie

In 2021 is de transitievisie warmte (TVW) vastgesteld. Hierin staat beschreven hoe de gemeente Harderwijk richting 2050 aardgasvrij wordt. Het proces van uitvoering is onlangs gestart. Hierbij zijn de belangrijkste stappen, isoleren en het opstellen en uitvoeren van de eerste buurt-uitvoeringsplannen.

De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door invulling te geven aan haar eigen en het nationaal klimaatbeleid. Voor de eigen organisatie wordt de lat hoger gelegd om te laten zien dat barrières om klimaatvriendelijk te handelen, overwonnen kunnen worden en haalbaar zijn.

2.3 Energiebeleid

Energie besparen is een belangrijke stap om CO₂-uitstoot te voorkomen. Het theoretische potentieel voor energiebesparing in de gemeente Harderwijk is onderzocht in 2013/2014 en per sector bepaald, op basis van rendabele maatregelen (*bron: routekaart De Energieke Stad Gemeente Harderwijk*). Zie hieronder het energiebeleid van De Gemeente Harderwijk.

Gemeentelijke organisatie

- **Energiebeheer gemeentelijke gebouwen**
Door monitoring van het energieverbruik van gemeentelijke gebouwen en het toepassen van eenvoudige energiebesparende maatregelen, is het mogelijk om het energieverbruik met minimaal 10% te reduceren.
- **EPC-verlaging utiliteitsbouw**
Het rijksbeleid heeft ingezet op het trapsgewijs aanscherpen van de EPC tot energieneutrale nieuwbouw in 2020. Hier bovenop wil de gemeente Harderwijk inzetten op de nieuwbouw van gemeentelijke gebouwen met een 50% lagere EPC dan het Bouwbesluit.

Utiliteitsgebouwen

- **Energiebesparing in de utiliteit**
Door toepassing van eenvoudige maatregelen met een terugverdientijd van minder dan tien jaar, kan het energieverbruik in de utiliteit met circa 10% worden gereduceerd. Voorbeelden hiervan zijn energiezuinige verlichting, isolatie en energiezuinige kantoorapparatuur of optimaliseren van klimaatregeling instellingen.
- **EPC-verlaging in de utiliteit**
Door het kabinet, NEPROM, NVB en Bouwend Nederland is een akkoord gesloten over het energieverbruik in de nieuwbouw. De kern van dit akkoord is dat in 2015 het energieverbruik in winkels, woningen en utiliteitsgebouwen 50% lager is dan nu.
- **Toetsing van de gerealiseerde EPC bij oplevering van nieuwbouw van utiliteitsgebouwen**
In de praktijk worden nog vaak energiebesparende maatregelen niet goed uitgevoerd of wordt een minder zuinig alternatief aangebracht (ook is soms sprake van niet goed aansluitende isolatie, of kieren tussen aansluitingen van kozijnen op de gevel).

Bedrijven

- **Energiebesparing in de industrie**
Door toepassing van eenvoudige maatregelen met een terugverdientijd van minder dan vijf jaar, kan het energieverbruik bij industriële bedrijven met 10% worden gereduceerd. Voorbeelden hiervan zijn energiezuinige persluchtcompressoren, energiezuinige verlichting en restwarmtebenutting.

- **EPC-verlaging bij bedrijven**

Door het kabinet, NEPROM, NVB en Bouwend Nederland is een akkoord gesloten oer het energieverbruik in de nieuwbouw. De kern van dit akkoord is dat in 2015 het energieverbruik in winkels, woningen en utiliteitsgebouwen 50% lager is dan nu.

Mobiliteit

- **Een rendabel energiebesparingpotentieel van ruim 20%**

Deze besparing is voornamelijk te realiseren door de aanschaf van energiezuinige auto's. Aangezien auto's een gemiddelde levensduur van tien jaar hebben, is dit het besparingspotentieel over een termijn van circa tien jaar (besparing van ruim 2% per jaar). Hogere besparingen zijn te realiseren door gedragsverandering, gebruik van elektrische auto's, auto's op fossiel groengas en dergelijke. Met 15 betrekking tot elektrische auto's is de verwachting dat in 2020 10 tot 15% van de verkochte auto's een elektrische auto is (bron: ECN).

De bovengenoemde maatregelen zijn relatief eenvoudige maatregelen die in korte tijd terug zijn te verdienen. Om te komen tot een transitie naar een duurzame samenleving zijn echter ook vergaande maatregelen nodig, zoals de realisatie van energieneutrale en energieleverende woningen en gebouwen, vergaande renovatie van de bestaande woningvoorraad (onder andere passief renoveren en waar mogelijk aardgasvrij) en het gebruik van elektrisch en waterstof aangedreven voertuigen. Door vergaande innovatie is het mogelijk om het energieverbruik te reduceren met circa 50%.

3 Doelstellingen

In dit hoofdstuk worden de doelstellingen van de gemeente Harderwijk voor de komende jaren gepresenteerd. Er wordt een periode van drie jaar gehanteerd omdat de doelstellingen en het bijbehorende plan van aanpak dan gelijkloopt met de geldigheid van het certificaat. Na een periode van drie jaar dient de gemeente zich opnieuw te laten certificeren. In dit hoofdstuk zijn de volgende onderwerpen terug te vinden:

- Ambitiebepaling naar aanleiding van sectorvergelijking
- Ambitiebepaling naar aanleiding van de maatregelenlijst SKAO
- Hoofddoelstelling scope 1 en 2 emissies
- Doelstelling scope emissies
- Doelstelling scope 2 emissies
- Doelstelling alternatieve brandstoffen
- Doelstelling reduceren energieverbruik

Halfjaarlijks wordt door de gemeente gemonitord of er voldoende voortgang plaatsvindt in de beoogde CO₂-reductie.

3.1 Hoofddoelstellingen

De gemeente Harderwijk heeft als doel gesteld, gemeten vanaf het referentiejaar (2017) tot aan de geldigheidsduur van het certificaat (tot 2025), onderstaande CO₂-reductie te realiseren. Hierin wordt onderscheid gemaakt in een korte termijn (punt 1) en een lange termijn (punt 2) doelstelling.

1. De Gemeente Harderwijk wil **84%** minder CO₂ uitstoten tot 2025 ten opzichte van 2017.
2. De Gemeente Harderwijk wil jaarlijks zijn energieverbruik met **2%** reduceren en in 2031 26% van zijn eigen energieverbruik duurzaam opwekken.

3.2 Subdoelstellingen

De volgende subdoelstellingen zijn bij de hoofddoelstelling geformuleerd:

- **Scope 1 (gas en brandstoffen):**
 - *50% reductie in scope 1 in 2025 ten opzichte van 2017.*
- **Scope 2 (elektra):**
 - *100% reductie in scope 2 in 2025 ten opzichte van 2017.*
- **2. Business travel:**
 - *50% reductie in business travel in 2025 ten opzichte van 2017.*

3.2.1 Scope 1 | Subdoelstelling brandstofverbruik

Om de doelstelling van scope 1 te kunnen behalen is aan de hand van de mogelijke reductiemaatregelen bekeken hoeveel brandstof kan worden bespaard met de bedrijfsauto's. Als het lukt om over te stappen op blauwe diesel (HVO), kan het diesel verbruik worden afgebouwd met de wagens die geschikt zijn voor HVO en bij vervanging daarvoor geschikt zijn. Dit is geschat op ongeveer 10% reductie in scope 1 in de komende jaren (2017-2025). Hierbij is aangenomen dat

richting 2025 50% van de dieselauto's geschikt zijn om over te stappen op HVO, daarnaast blijven we CO₂-uitstoten met HVO. Daarnaast wordt doorgedaan om over te stappen van benzine op elektrische variant. Dit kan mogelijk een reductie geven van 1,8% in scope 1 in de periode (2017-2025) als de laatste 5 benzinewagens ook worden vervangen door elektrisch.

3.2.2 Scope 1 | Subdoelstelling aardgasverbruik

Om het aardgasverbruik en de bijbehorende CO₂-uitstoot te kunnen verlagen zijn maatregelen geïntroduceerd die op de Gemeente Harderwijk van toepassing zijn. De schatting is dat besparende maatregelen als isoleren in de periode 2017-2025 een verlaging van het aardgasverbruik van 3,8% in de periode 2017-2025 kan opleveren. Daarnaast wordt het zwembad aardgasvrij. Nu nog is het zwembad verantwoordelijk voor 49% van het aardgasverbruik. Dit levert een geschatte reductie van 34% in scope 1. De voortgang wordt gemonitord op basis van graaddagen.

3.2.3 Scope 2 | Subdoelstelling elektraverbruik

Om het elektraverbruik en de bijbehorende CO₂-uitstoot te kunnen verlagen zijn maatregelen geïntroduceerd die op De Gemeente Harderwijk van toepassing zijn. Door de inkoop van groene stroom blijft de verlaging van de CO₂-uitstoot van 100% in de komende jaren. Daarnaast blijven we inzetten om het elektraverbruik te verlagen, door onder andere openbare verlichting te vervangen voor LED.

3.2.4 Scope Business Travel | Subdoelstelling zakelijk verkeer

Om het aantal afgelegde kilometers met privéauto's terug te dringen is bekeken welke mogelijkheden er zijn om dit te realiseren. Dit heeft tot de doelstelling geleid de komende jaren de CO₂-uitstoot met 50% te reduceren ten opzichte van 2017. In 2021 is dit al gehaald, maar de uitdaging zit er de komende jaren in dit vast te houden nu de coronamaatregelen zijn verdwenen. Daarvoor wordt ingezet op digitaal thuis te werken en het ov te gebruiken.

Berekening doelstelling

Energiestroom	Maatregel	Scope	% in footprint 2017	% Reductie in scope
Elektra	Inkopen 100% groene stroom	2	68%	100%
Diesel	Inkopen 50% HVO	1	6%	10%
Benzine	Alle Benzine auto's vervangen voor elektrische auto voor 2025	1	1%	1,8%
Aardgas	Verbeteren isolatie (5% reductie)	1	24%	3,8%
	Zwembad aardgasvrij	1	16%	34%

Zakelijke dienstreizen	Zakelijke kilometers beperken met auto 50%	B	1%	50%
	Mogelijke reductie scope 1			50%
	Mogelijke reductie scope 2			100%
	Mogelijke reductie business travel			50%
	Doelstelling 2025 Gemeente Harderwijk			84%

4 Communicatieplan

In dit deel van het document wordt aangegeven op welke momenten er wordt gecommuniceerd over het CO₂-reductiesysteem van de Gemeente Harderwijk.

4.1 Externe communicatie

Hieronder worden de externe stakeholders benoemd. Dit zijn partijen die belang hebben bij reductie van CO₂ en energie binnen de gemeente. Tevens zijn het potentiële partners om mee samen te werken aan CO₂-reductie.

Externe stakeholders	Communicatiemiddelen	Doel
Inwoners & lokale ondernemers	<ul style="list-style-type: none"> • Duurzaamheidsloket • (Digitale) informatieavonden • Website • Social Media • Persbericht 	<ul style="list-style-type: none"> • Inwoners en bedrijven enthousiasmeren en motiveren om hun uitstoot van CO₂ te reduceren. • Het goede voorbeeld laten zien om inwoners en bedrijven aan te moedigen te verduurzamen.
Leveranciers & onderaannemers	<ul style="list-style-type: none"> • Website • Aanbestedingen 	<ul style="list-style-type: none"> • Het certificaat helpt om te rechtvaardigen dat bij inkoop en aanbestedingen bedrijven ook worden beoordeeld op duurzaamheidsaspecten.
Overheden	<ul style="list-style-type: none"> • Deelname initiatieven 	<ul style="list-style-type: none"> • Kennis uitwisselen met andere overheden en organisaties, zoals bij het project Aardgasvrij Wonen Harderwijk. • De gemeente Harderwijk werkt samen met het Waterschap Vallei en Veluwe voor de realisatie van een warmtenet en drie windmolens.

Figuur 1: Overzicht externe stakeholders

In het communicatieplan, zie paragraaf 4.3, wordt weergegeven op welke momenten er nieuwsberichten worden verstuurd naar de stakeholders.

4.2 Interne communicatie

In onderstaande tabel wordt weergegeven wie binnen de Gemeente Harderwijk betrokken moeten worden en op welke wijze wordt gecommuniceerd met deze doelgroep en met welke doel.

Interne stakeholders	Communicatiemiddelen	Doel
Medewerkers	<ul style="list-style-type: none"> • Intranet • Nieuwsschermen in het gemeentehuis 	<ul style="list-style-type: none"> • Informeren over de CO₂-prestatieladder en de stand van zaken. • Daarnaast informeren over de bredere duurzaamheidsambitie uit de visie.
CO₂-Projectteam	<ul style="list-style-type: none"> • Overleggen • Presentatie 	<ul style="list-style-type: none"> • Op de hoogte houden van de voortgang en taken en verantwoordelijkheden beleggen.

Directie Team (DT)	<ul style="list-style-type: none"> • Presentatie • Intranet 	<ul style="list-style-type: none"> • Afstemming over de te nemen maatregelen en CO₂-doelstelling.
College B&W	<ul style="list-style-type: none"> • Intranet 	<ul style="list-style-type: none"> • Afstemming over de te nemen maatregelen en CO₂-doelstelling.

Figuur 2: Overzicht interne stakeholders

Het algemene doel van interne communicatie is om bewustwording in alle lagen van de organisatie te creëren. Alle medewerkers kunnen namelijk bijdragen als het gaat om CO₂-reductie. Eventueel vinden er extra ‘ludieke’ acties plaats, zoals het gebruik maken van een fysieke ladder waar medewerkers hun ideeën kunnen opplakken. Zowel het DT als het college wordt betrokken bij de besluitvorming over de te nemen reductiemaatregelen, de voortgang van de CO₂-reductie en overige hoofdzaken van het CO₂-reductiebeleid.

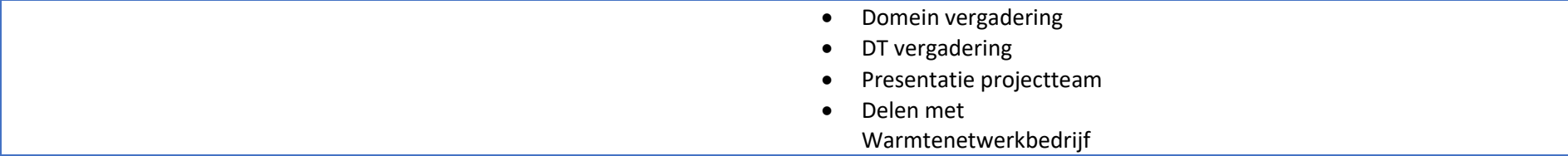
De CO₂-prestatieladder is niet het enige waar we als gemeente over communiceren op het gebied van duurzaamheid. Daarom is het belangrijk dat niet alleen in de uitvoering van projecten kansen worden gecombineerd, maar ook in de communicatie. Daarvoor wordt ook gezocht naar een integrale communicatie op het gebied van duurzaamheid. Een van de eerste resultaten is een gezamenlijke groep op intranet over Hi5 over duurzaamheid. Via deze groep worden medewerkers op de hoogte gehouden over duurzaamheidsprojecten en behaalde projecten. Ook kunnen medewerkers hier eigen ideeën, suggesties en duurzame successen delen. Voor extern wordt gewerkt aan een website/dashboard waar duurzaamheid in Harderwijk zichtbaarder moet worden.

In het communicatieplan, zie paragraaf 4.3, wordt weergegeven op welke momenten er nieuwsberichten worden verstuurd naar de stakeholders.

4.3 Communicatieplan

Vanuit de CO₂-Prestatieladder zijn een aantal verplichte communicatiemomenten waarop er in- en extern gecommuniceerd dient te worden. De onderstaande communicatiemomenten zijn de minimale vereisten binnen de invalshoek communicatie van de CO₂-Prestatieladder niveau 3.

BOODSCHAP	WIE	MIDDEL	FREQUENTIE	WANNEER
CO₂-footprint & energiebeleid	Afdeling Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> • Website • Intranet • Nieuwsschermen in het gemeentehuis • Delen met Warmtenetwerkbedrijf 	Halfjaarlijks	Maart/April Oktober
Voortgang CO₂-reductie	Afdeling Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> • Website • Intranet • Nieuwsschermen in het gemeentehuis • Delen met Warmtenetwerkbedrijf 	Halfjaarlijks	Maart/April Oktober
Voortgang doelstellingen en maatregelen	Afdeling Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> • Website • Intranet • Nieuwsschermen in het gemeentehuis • Delen met Warmtenetwerkbedrijf 	Halfjaarlijks	Maart/April Oktober
Bewustwording medewerkers	Afdeling Duurzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatieberichten • Presentatie(s) • Delen met Warmtenetwerkbedrijf 		
Bekendmaking audit CO₂-Prestatieladder	Afdeling Duurzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> • Schermen • Intranet 	Eenmalig	April/mei

-
- Domein vergadering
 - DT vergadering
 - Presentatie projectteam
 - Delen met Warmtenetwerkbedrijf

Figuur 3: Overzicht communicatieplan

4.4 Website Gemeente Harderwijk

Op de website van de Gemeente Harderwijk is een pagina ingericht over het CO₂-reductiebeleid van het bedrijf, <https://www.harderwijk.nl/milieu-en-duurzaamheid/co2-prestatieladder>. Op deze pagina wordt de nodige informatie over het CO₂-beleid weergegeven en zijn de laatste versies van de documenten terug te vinden.

Op de CO₂-Prestatieladder pagina op de website bevindt zich te allen tijde up-to-date informatie over:

- Het CO₂-reductie- en energiebeleid;
- De CO₂-footprint;
- De CO₂-reductiedoelstellingen (en de voortgang hiervan);
- De CO₂-reductiemaatregelen (en de voortgang hiervan);
- Acties en initiatieven waarvan de Gemeente Harderwijk deelnemer of oprichter is;
- Een verwijzing naar de bedrijfspagina op de website van de SKAO;

De voortgang wordt beschreven in de halfjaarlijkse communicatieberichten. Om daadwerkelijk transparant te kunnen zijn over deze voortgang, blijven de communicatieberichten minimaal twee jaar op de website zichtbaar. Tevens bevinden zich op deze pagina te allen tijde de meest actuele versies van onderstaande documenten (te downloaden als PDF).

- Communicatieberichten
- Certificaat CO₂-Prestatieladder

4.5 Website SKAO

Op de website van de SKAO bevinden zich te allen tijde de meest actuele versies van onderstaande documenten:

- Actieve deelname initiatieven
- Ingevulde maatregelenlijst

Op de website van de SKAO dient elk document een PDF te zijn met vermelding van een versienummer, een handtekening van de autoriserende verantwoordelijke manager en de autorisatiedatum.